

OTÁZKY LÉKOVÉ POLITIKY

Kvantitativní telefonický výzkum mezi LÉKÁRNÍKY

Březen 2011 / Závěrečná zpráva z exkluzivního výzkumu pro SÚKL / Client Service Manager: Petr Pojer / Senior Analyst: Iva Ryznerová / STEM/MARK, a.s.

OBSAH

Hlavní zjištění	strana 3
Realizátor projektu	strana 4
Východiska a parametry projektu	strana 5
Struktura vzorku	strana 6
Výsledková část	strana 7
Příloha: Dotazník	strana 17

Hlavní zjištění

Zdroje a využití informací o léčivých přípravcích

- Lékárníci čerpají informace o léčivých přípravcích nejčastěji z AISLP (76 %) a odborných časopisů a publikací (72 %). U AISLP došlo k meziročnímu nárůstu využívání.
- **Nepostradatelným zdrojem** je rovněž **internet** - pro 2/5 lékárníků (*zmiňovány jak konkrétní stránky firem, distributorů, velkoobchodů, různé specializované weby (www.lekarnici.cz), odborné stránky, tak i obecné vyhledávání na internetu*). Celkem **pětina lékárníků uvádí jako nejčastěji využívaný zdroj SÚKL** (*obecně jako instituci a web*).
- Internetové stránky **www.sukl.cz** zná **naprostá většina lékárníků** (97 %), jsou **považovány za (spíše) přehledné a informace na nich za srozumitelné** (84 %).
- Na webu SÚKL jsou **vyhledávány v prvé řadě informace o nežádoucích účincích či jiných závadách (60 %)**. Tento druh informací je tedy ve srovnání s loňským rokem významně žádanější (34 %).
Lékárníci dále využívají informace o stahovaných léčivech (38 %), o registraci léčiv (24 %) a informace o cenách, úhradách a doplatecích (22 %).
- Informační **zpravodaj „Nežádoucí účinky léčiv“ zná 78 % dotázaných, 69 % jej považuje za zdroj objektivních odborných informací**, které využívají ve své praxi. Pozitivní hodnocení se v porovnání s výsledky loňské vlny výzkumu snížilo o 13 p. b. VLIVEM nárůstu těch, kteří uvedli „NÚL nečtu“ (*Pozn.: údaj je bližší realitě nežli v r. 2010*).
- Lékový **bulletin „Farmakoterapeutické informace“ zná 76 % dotázaných lékárníků, 67 % jej považuje za zdroj objektivních odborných informací**, které využívají ve své praxi. I v případě FI dochází ve čtenosti i pozitivním hodnocení od loňska k menšímu poklesu (o 6 p. b.).

Hlášení nežádoucích účinků a závad v jakosti

- **71 % lékárníků se někdy setkalo s podezřením na nežádoucí účinek léčiva** (významně častěji ve větších lékárnách s 11+ zaměstnanci). Meziročně se jedná o nárůst o 11 % bodů.
- **Obvyklou reakcí je řešení problému pouze s pacientem** (66 %, např. doporučení pacientovi návštěvu lékaře).
- Pětina z těch, kteří se setkali s podezřením, zasílá hlášení do SÚKL a 15 % předává informaci držiteli registrace.
- **Informace o bezpečnostním riziku nebo stažení léčiva získávají téměř všichni respondenti od SÚKL (98 %) a od distributora (96 %) – mírný nárůst.** Dalším zdrojem informací je držitel registrace (57 %) a zdravotní rada (22 %, tj. pokles).
- **Nový systém SÚKL** upozorňující na závady a NÚ léčiv, který se zobrazuje přímo v lékárenském systému, **využívá 44 % lékárníků (+ dalších 7 % systém má, ale není zprovozněn, viz str. 11).** **Třetina tento systém nevyužívá, přestože o něm ví** a čtvrtina z nich o něm vůbec neví. Nejčastějším důvodem nevyužívání je fakt, že lékárna nemá systém k dispozici vůbec nebo je nekompatibilní se stávajícím systémem.

Regulace reklamy

- **Reklama na léky není většinou lékárníků vnímána jako relevantní zdroj informací o léčivu**, nicméně připouštějí, že **reklama zvyšuje / posiluje zájem pacientů o nákup léčiv (62 %)**.
- Pětina dotázaných považuje reklamu za relevantní pouze v odborném tisku.

Realizátor projektu

Společnost STEM/MARK

- Jsme společností zkušených odborníků v marketingovém výzkumu a řídíme se přesvědčením, že kvalitní výzkum musí být dialog. Dialog mezi námi a klientem a dialog s našimi respondenty otevírají cestu k dobrému výzkumu. Dobrý výzkum je předpokladem úspěšného dialogu našeho klienta s jeho zákazníky. Nejlepší služby se rodí z otevřeného dialogu lidí. **Marketingový výzkum je dialog.**
- V letošním roce vstoupíme do sedmnáctého roku existence. Během této doby jsme se stali jednou z předních společností v oblasti marketingového výzkumu na českém trhu.
- Poskytujeme služby na vysoké profesionální úrovni, prověřené na několika úrovních společností nezávislými orgány české asociace agentur pro výzkum trhu SIMAR a odpovídající standardům světové profesní organizace ESOMAR.
- Výzkumné série, rozsáhlý archiv dat pořízených ve vlastní režii a znalost prostředí nám umožňují znát odpovědi na některé otázky ještě dříve, než nám je klienti položí.
- Pomáháme zákazníkům správně porozumět výsledkům výzkumu a zvolit optimální marketingovou strategii vedoucí k úspěchu a k dosažení jejich cílů. Tím podporujeme jejich růst a zlepšování pozice na trhu.
- Je pro nás radost spolupracovat s těmi, kteří své práci rozumí.

Client Service Manager

Petr Pojer

- **Telefon:** 225 986 841
- **Mobil:** 724 433 828
- **E-mail:** pojer@stemmark.cz

Senior Analyst

Iva Ryznerová

- **Telefon:** 225 986 838
- **E-mail:** ryznerova@stemmark.cz

STEM/MARK, a.s.

Sídlo společnosti: Na Hrázi 17/176, 180 00 Praha 8

Doručovací adresa: Chlumčanského 497/5, 180 00 Praha 8

Telefon: 225 98 68 11

Fax: 225 98 68 60

E-mail: Info@stemmark.cz

Web: <http://www.stemmark.cz>

IČO: 6185 9591, DIČ: CZ6185 9591

Bankovní spojení: UniCredit Bank ČR, Praha 1

Číslo účtu: 819 010 004 /2700

Východiska a parametry projektu

Zadání projektu

Zadavatelem je Státní ústav pro kontrolu léčiv, organizace řízená Ministerstvem zdravotnictví.

V zájmu ochrany zdraví občanů je posláním ústavu:

- Zajistit, aby v ČR byla dostupná pouze farmaceuticky jakostní, účinná a bezpečná humánní léčiva,
- Podílet se na tom, aby v ČR byly používány pouze bezpečné a funkční zdravotnické prostředky.
- Působnost ústavu v oblasti regulace léčiv a zdravotnických prostředků je definována právními předpisy a mezinárodními dohodami.
- SÚKL současně provozuje pro širokou laickou veřejnost portál <http://www.leky.sukl.cz> s cílem zpřístupnit garantované informace, jejichž je SÚKL vlastníkem, vzdělávat a informovat veřejnost v oblasti lékové problematiky a chránit ji tak před neověřenými a nepřesnými informacemi z lékové oblasti.

Cíle projektu

- zjistit zdroje a využití informací o léčivých přípravcích
- podezření na nežádoucí účinek léčiva vč. způsobu předání této informace
- využívání systému SÚKL o závadách a nežádoucích účincích léčiv
- vyhledávání informací na www.sukl.cz
- vnímání zpravodaje NUL a lékového bulletinu FI
- znalost a stav zajištění regulace reklamy

Metoda projektu

- Kvantitativní telefonický výzkum (CATI) realizovaný ve vlastním telefonickém studiu STEM/MARK
- Více informací na www.cati.cz
- Rekrutační podmínka respondenta: magistr/a s VŠ vzděláním

Detaily terénního šetření

- Počet kompletních rozhovorů: **n=1027**
- Průměrná délka rozhovoru: 9 minut
- Dotazování bylo prováděno školenými operátory STEM/MARK pod neustálým dohledem supervize CATI studia
- Termín dotazování: 16.– 25. únor 2011
- K dotazování byla využita databáze lékáren od SÚKL, což napomohlo k hladkému průběhu dotazování.

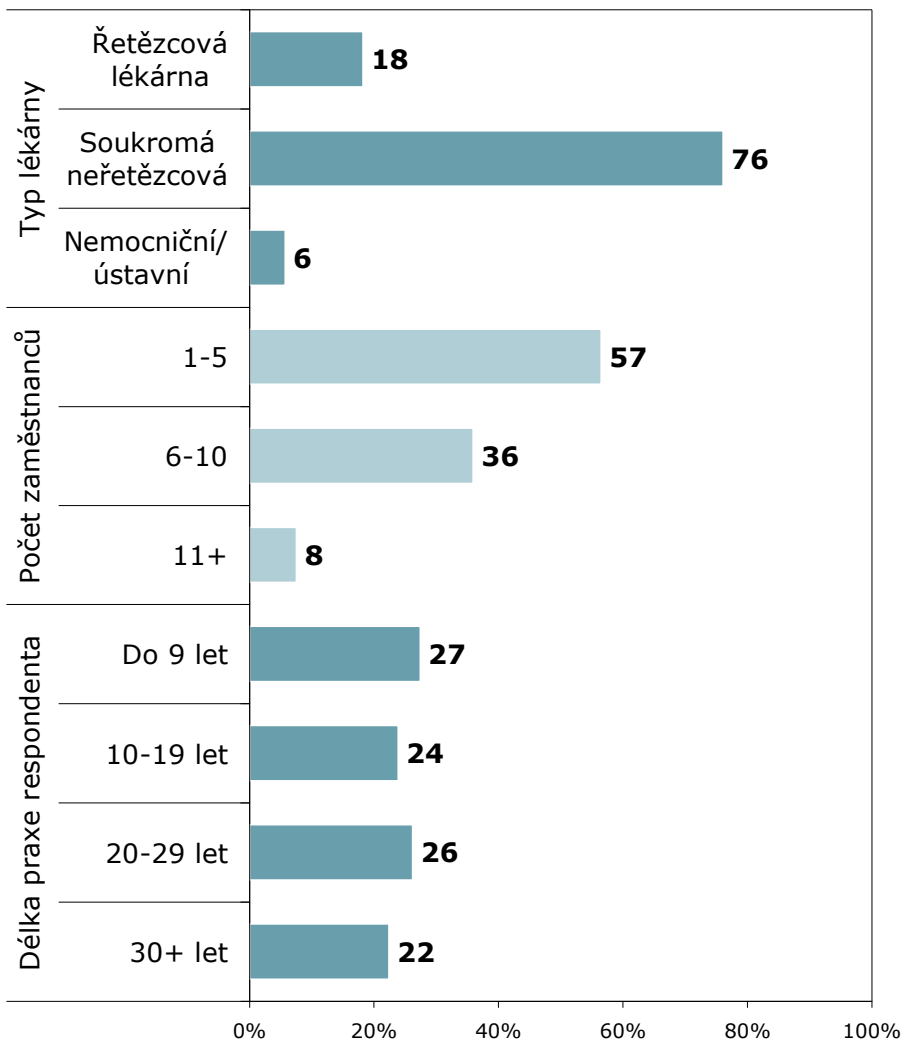
Kontrola datového souboru

- Data byla zpracována osvědčenými a neustále vyvíjenými postupy STEM/MARK plně respektující dohodnuté národní a mezinárodní standardy výzkumu trhu a veřejného mínění.
- Otevřené otázky byly před samotným pořízením dat zakódovány zkušenými analytiky.

Struktura vzorku dotázaných lékárníků

Struktura vzorku - 1

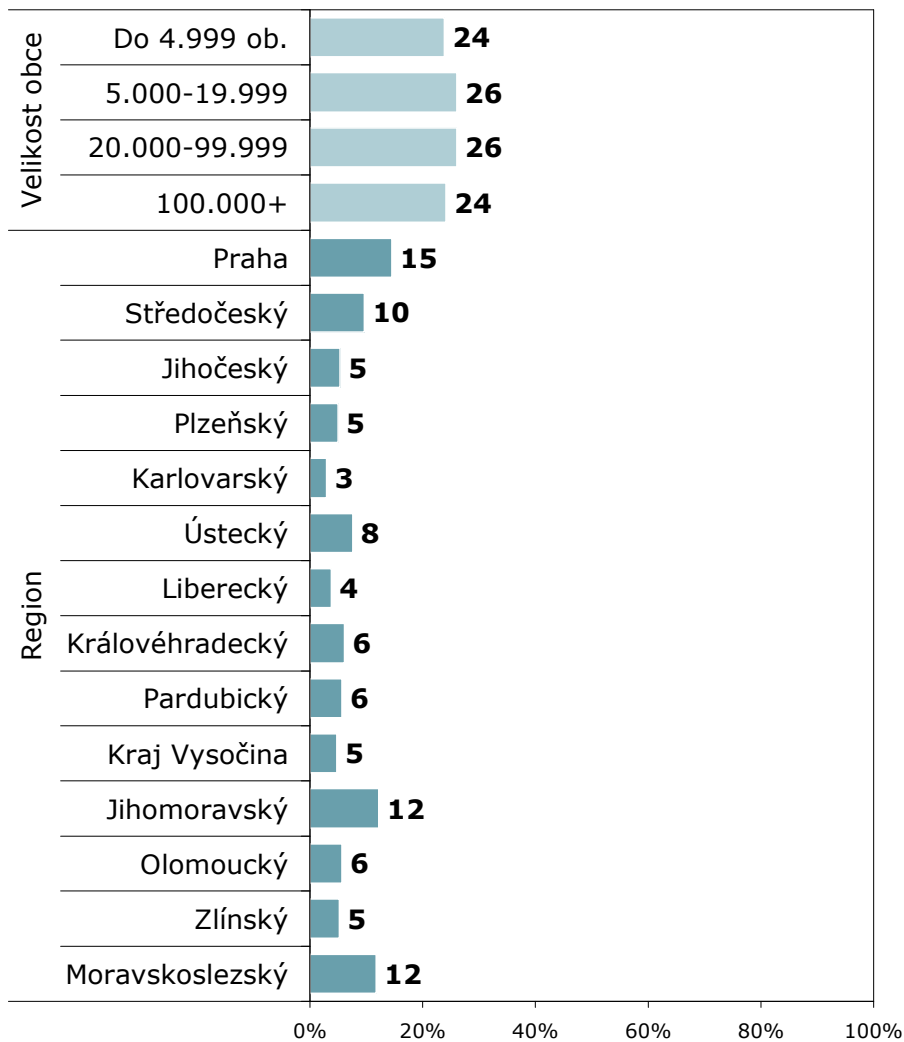
ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027

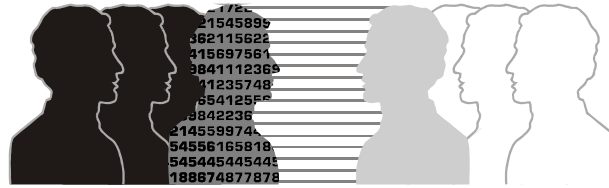
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, únor 2011

Struktura vzorku - 2

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, únor 2011

VÝSLEDKOVÁ ČÁST

- graficky -

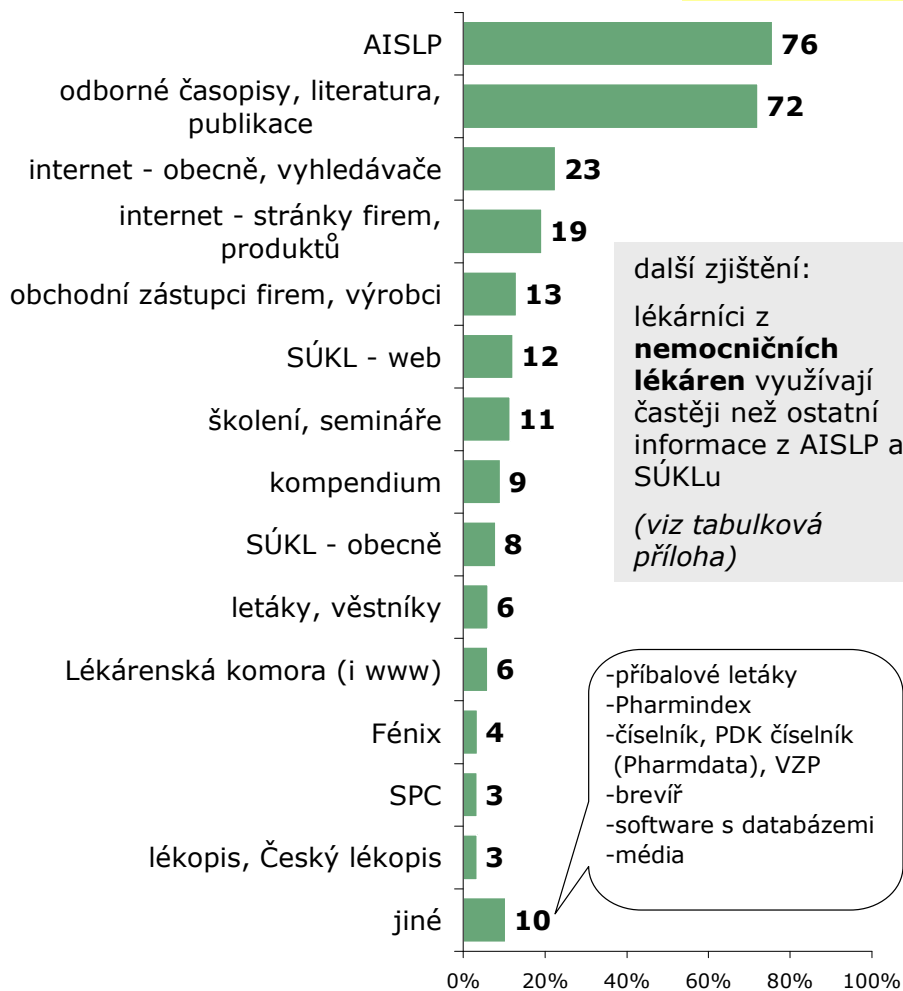
Informace o léčivých přípravcích: AISLP, odborné časopisy a publikace, internet (souhrnně min. 42 %)

Uved'te, který zdroj informací o léčivých přípravcích nejčastěji využíváte?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027

POZNÁMKA: Otázka Q1, otevřená, možnost více odpovědí

r. 2011

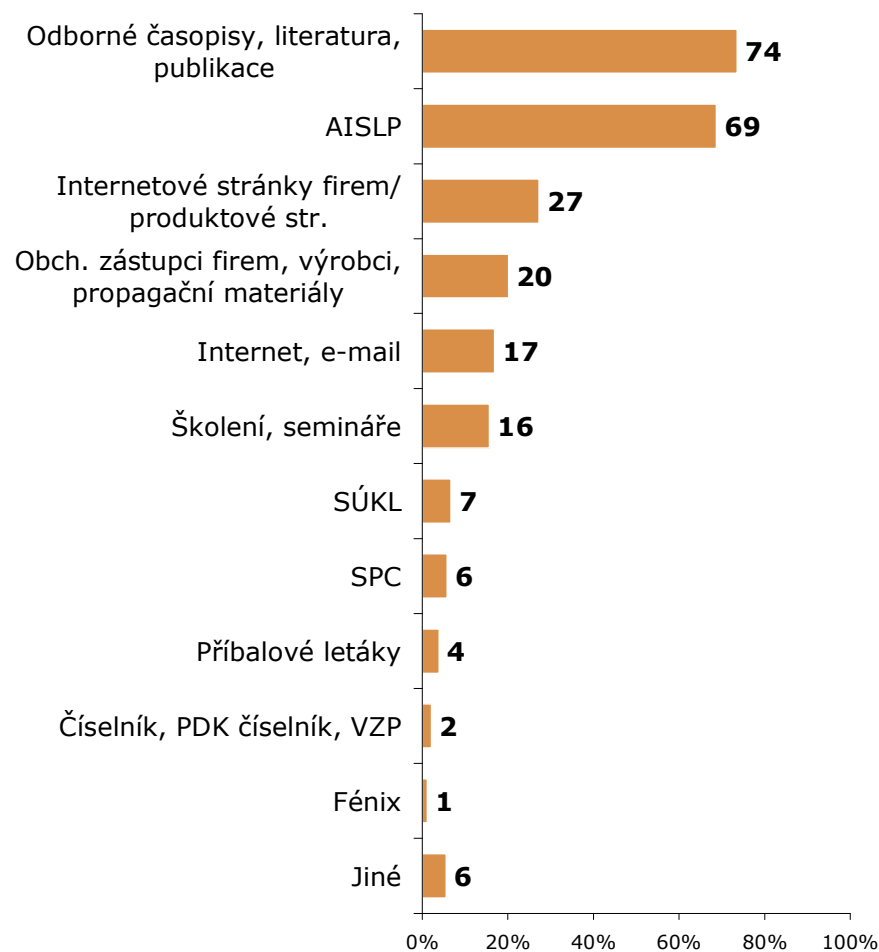
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Otázky lékové politiky - lékárníci, únor-březen 2011

Uved'te, který zdroj informací o léčivých přípravcích nejčastěji využíváte?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, kteří odpovídali, n=758

POZNÁMKA: Otázka Q1, otevřená, možnost více odpovědí

r. 2010

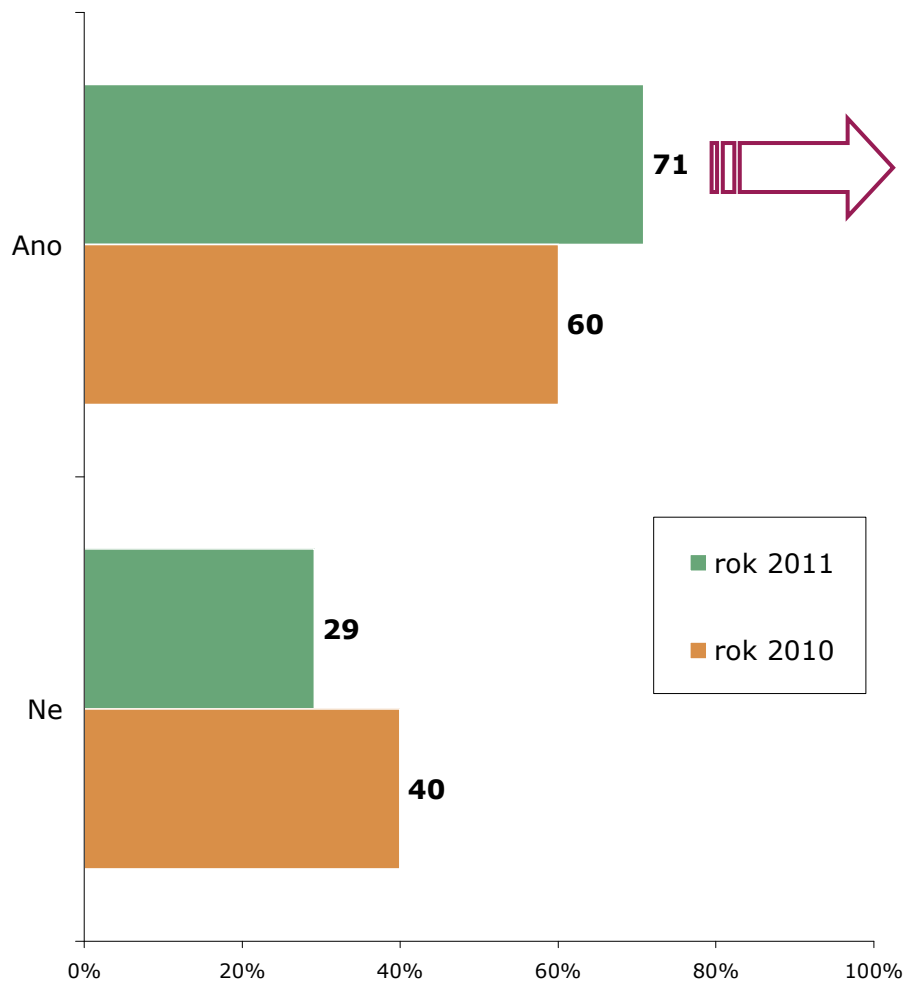

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

71 % lékárníků se setkalo s podezřením na NÚ (nárůst 11 p. b.) -> 2/3 lékárníků to většinou řeší jen s pacientem

Setkal/a jste se někdy s podezřením na nežádoucí účinek léčiva?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027 (r. 2011), n=1004 (r. 2010)
POZNÁMKA: Otázka Q2a

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Regulace léčiv - lékárníci, březen 2010

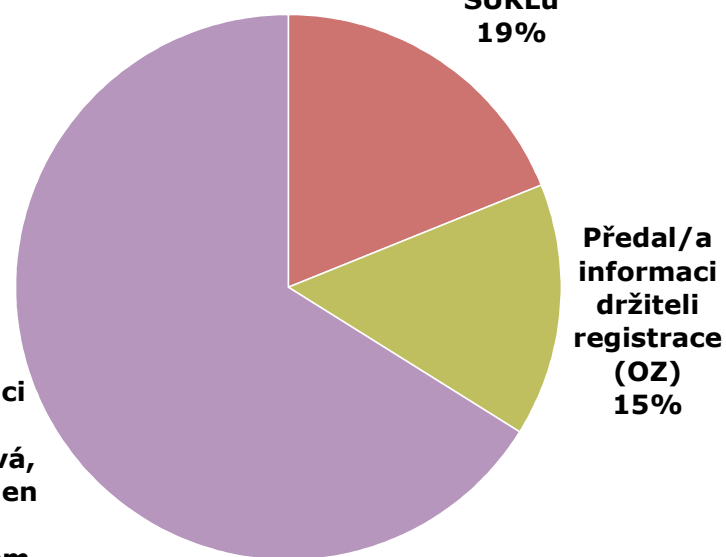
Jakým způsobem jste s touto informací/těmito informacemi naložil/a?

ZÁKLAD: Respondenti, kteří se setkali s podezřením na NÚ, n=728
POZNÁMKA: Otázka Q2b

r. 2011

významně častěji uváděli „ano, setkal/a“ lékárníci s praxí nad 10 let

Informaci dále nepředává, řeší vše jen s pacientem 66%

další zjištění:
při podezření na NÚ léčiva zasílají **hlášení SÚKLu** nejčastěji respondenti z **nemocničních lékáren**. Z **řetězcových** naopak **vše řeší jen s pacientem**. (viz tabulková příloha)

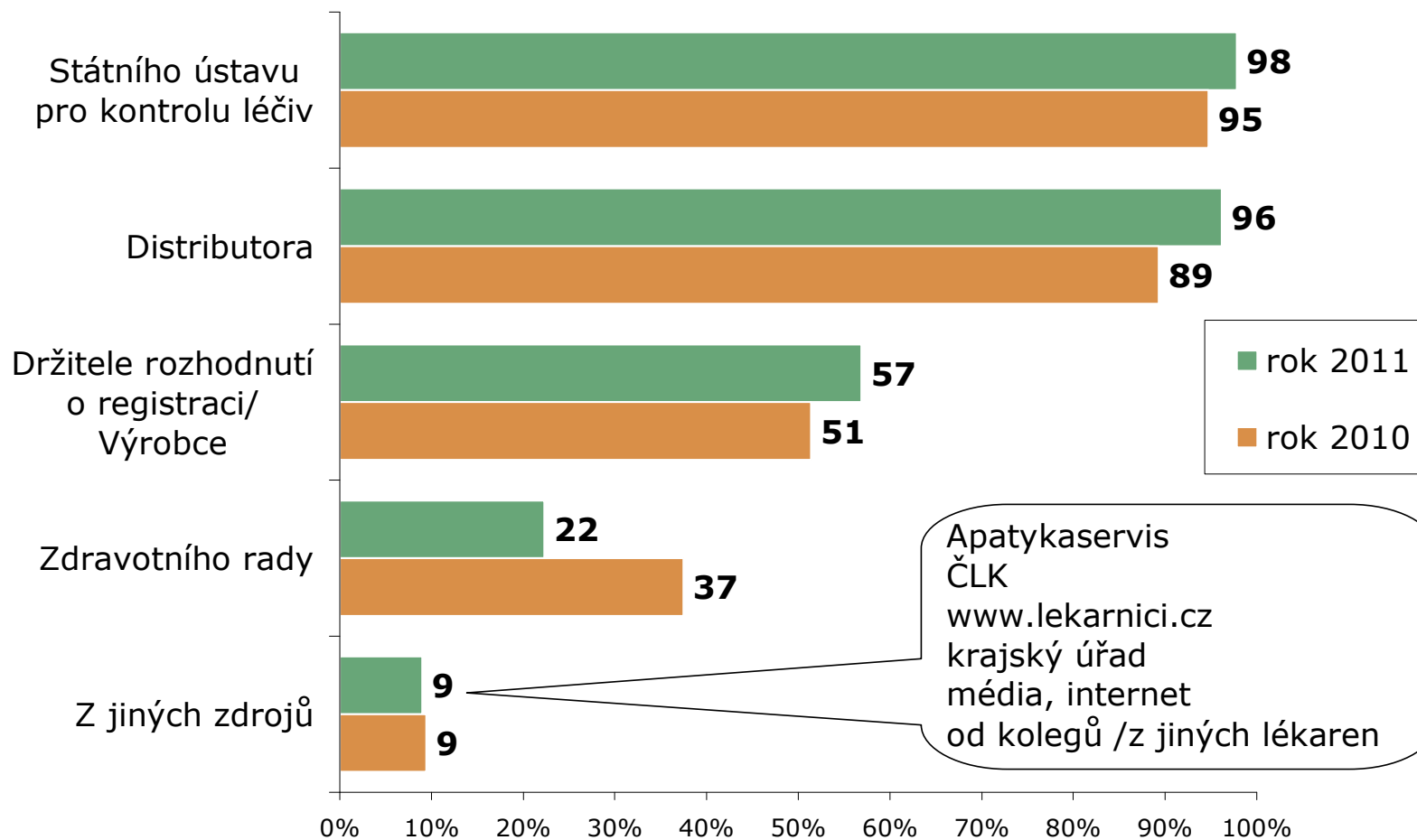
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Otázky lékové politiky - lékárníci, únor-březen 2011

Nejčastější informace o stažení léčiva -> od SÚKL a distributora

Informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady jakosti nejčastěji získáváte prostřednictvím...?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027 (r. 2011), n=1004 (r. 2010)

POZNÁMKA: Otázka Q3, možnost více odpovědí

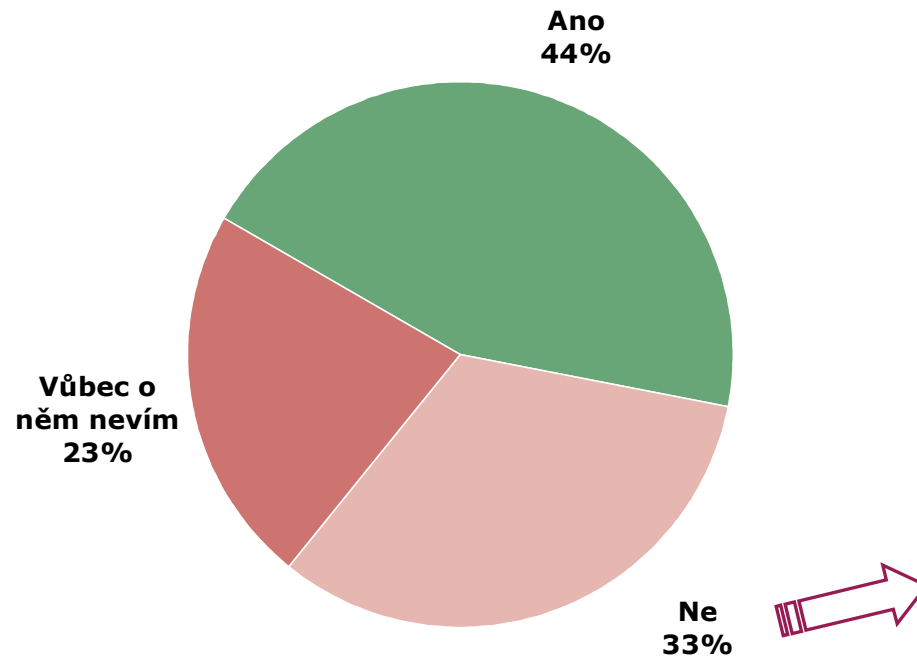
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Otázky lékové politiky - lékárníci, únor-březen 2011

Necelá polovina lékárníků využívá nový systém SÚKL

r. 2011

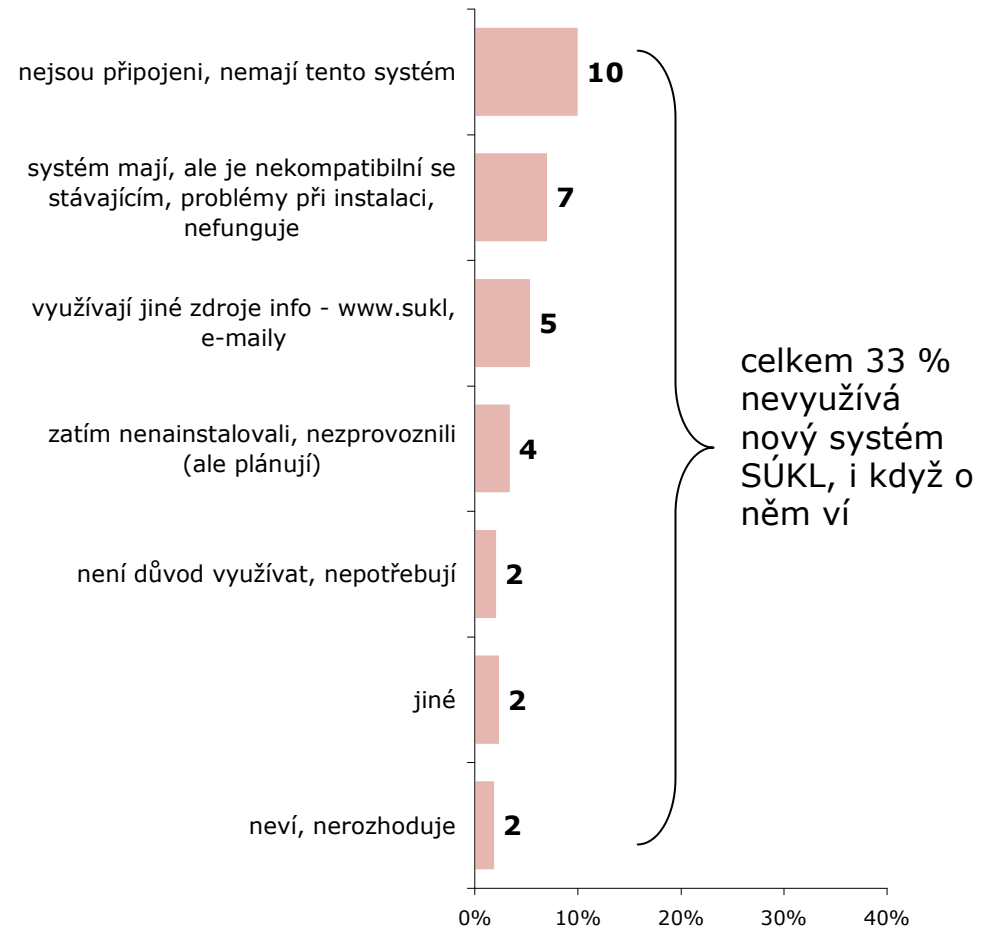
Využíváte nový systém SÚKL upozorňující na závady a nežádoucí účinky léčiv, který se zobrazuje přímo ve Vašem lékárenském systému?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027 (r. 2011)
POZNÁMKA: Otázka Q4

Pokud NEvyužíváte nový systém SÚKL upozorňující na závady a nežádoucí účinky léčiv, uveďte PROČ?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027 (r. 2011)
POZNÁMKA: Otázka Q4

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Otázky lékové politiky - lékárníci, únor-březen 2011

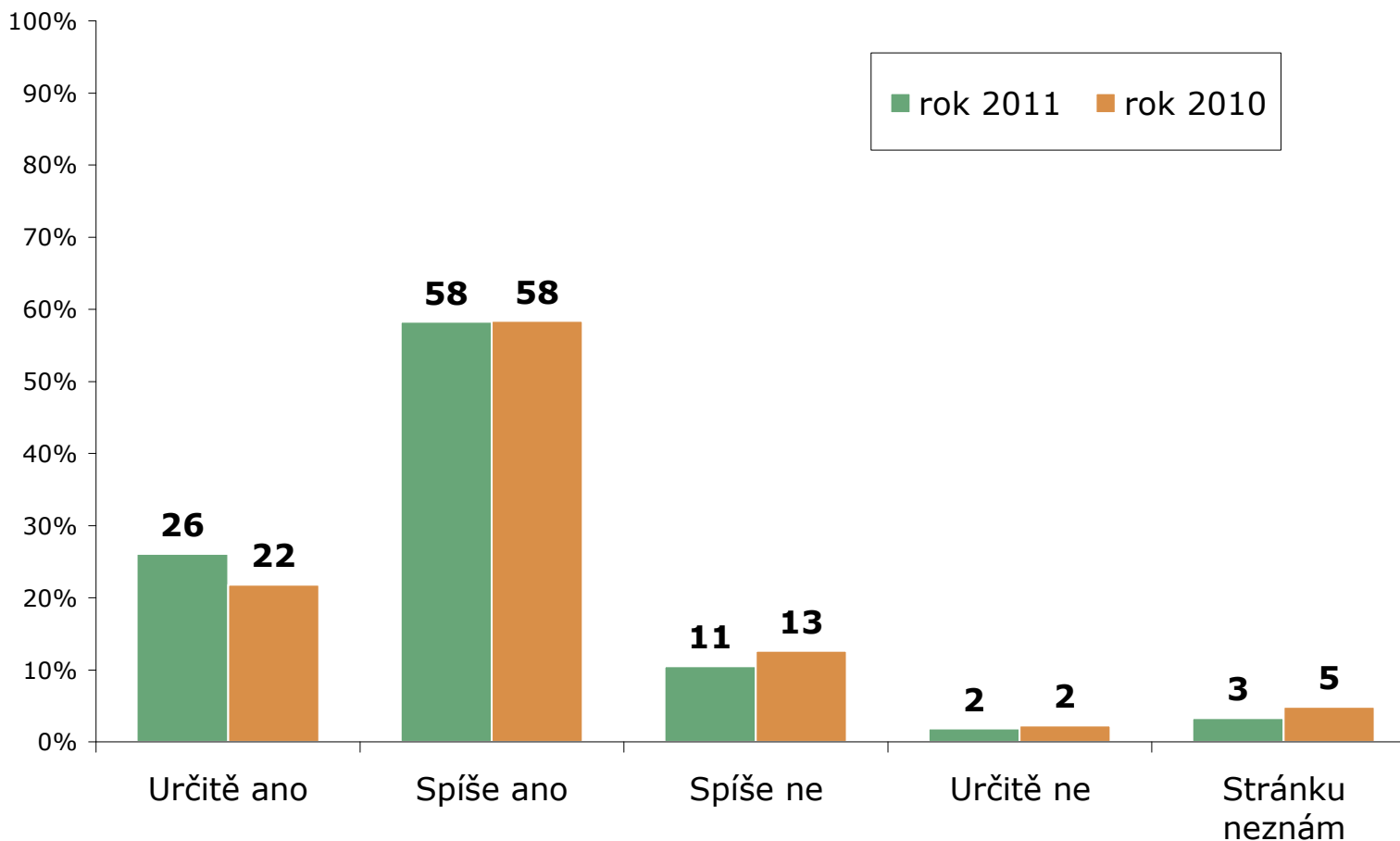
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Otázky lékové politiky - lékárníci, únor-březen 2011

Pro 84 % lékárníků je stránka www.sukl.cz přehledná a informace na ní srozumitelné (převažují odpovědi „spíše ano“, mírné zlepšení hodnocení)

Je pro Vás internetová stránka SÚKL (www.sukl.cz) přehledná a zveřejněné informace srozumitelné?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027 (r. 2011), n=1004 (r. 2010)

POZNÁMKA: Otázka Q5

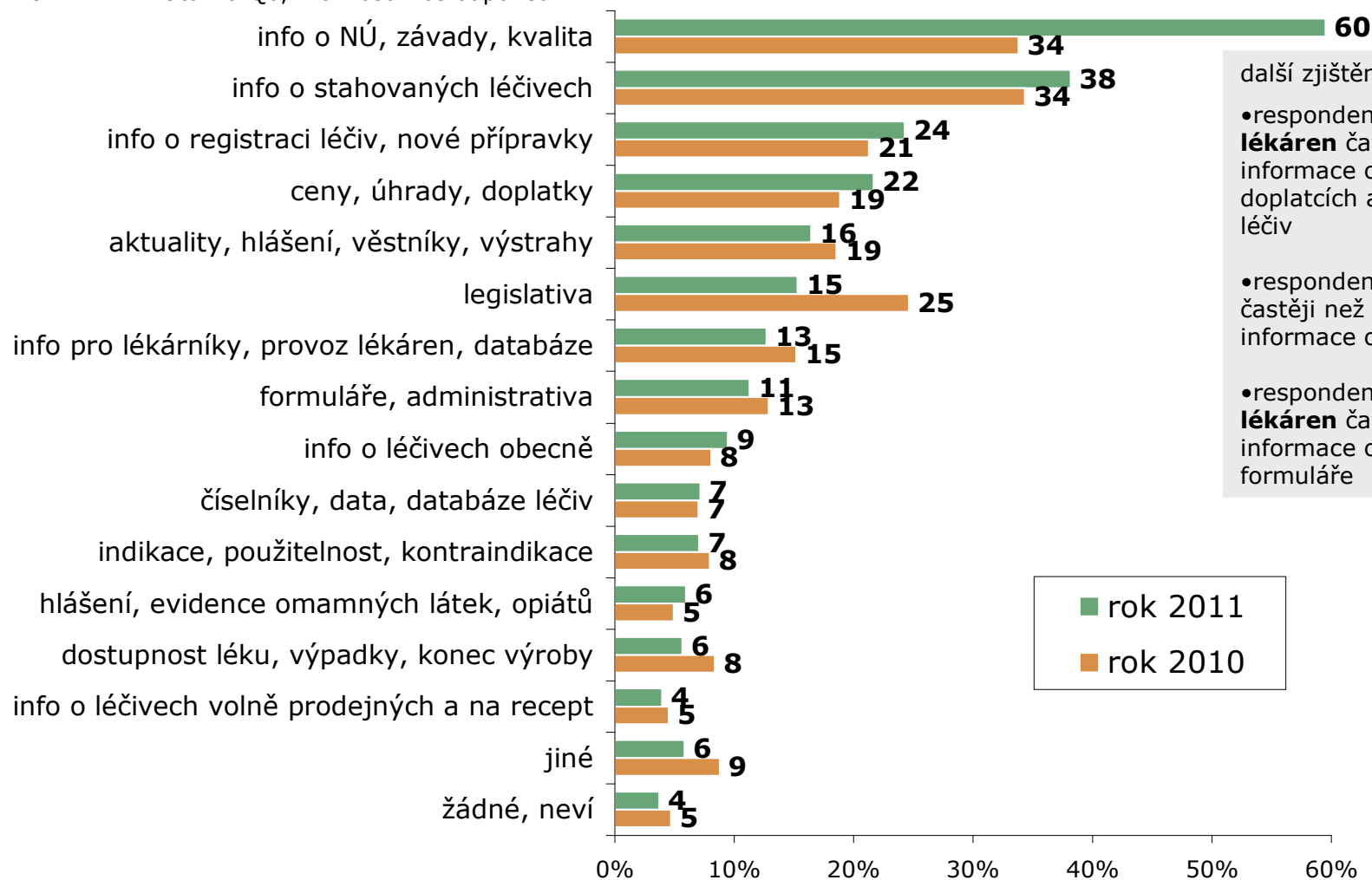
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Otázky lékové politiky - lékárníci, únor-březen 2011

Nejvyhledávanější jsou: informace o NÚ a závadách (velký meziroční nárůst), stahované přípravky a info o registraci (nových) léčiv

Jaké informace na www stránce SÚKL nejčastěji využíváte/hledáte?

ZÁKLAD: Respondenti, kteří znají webové stránky SÚKL, n=993 (r. 2011), n=955 (r. 2010)

POZNÁMKA: Otázka Q6, možnost více odpovědí

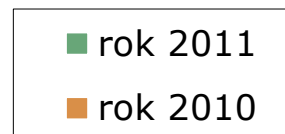

další zjištění:

- respondenti **z nemocničních lékáren** častěji než ostatní vyhledávají informace o: cenách, úhradách, doplatcích a číselníky, data a databáze léčiv

- respondenti **z řetězcových lékáren** častěji než ostatní vyhledávají informace o: stahovaných léčivech

- respondenti **z neřetězcových lékáren** častěji než ostatní vyhledávají informace o: administrativě a formuláře

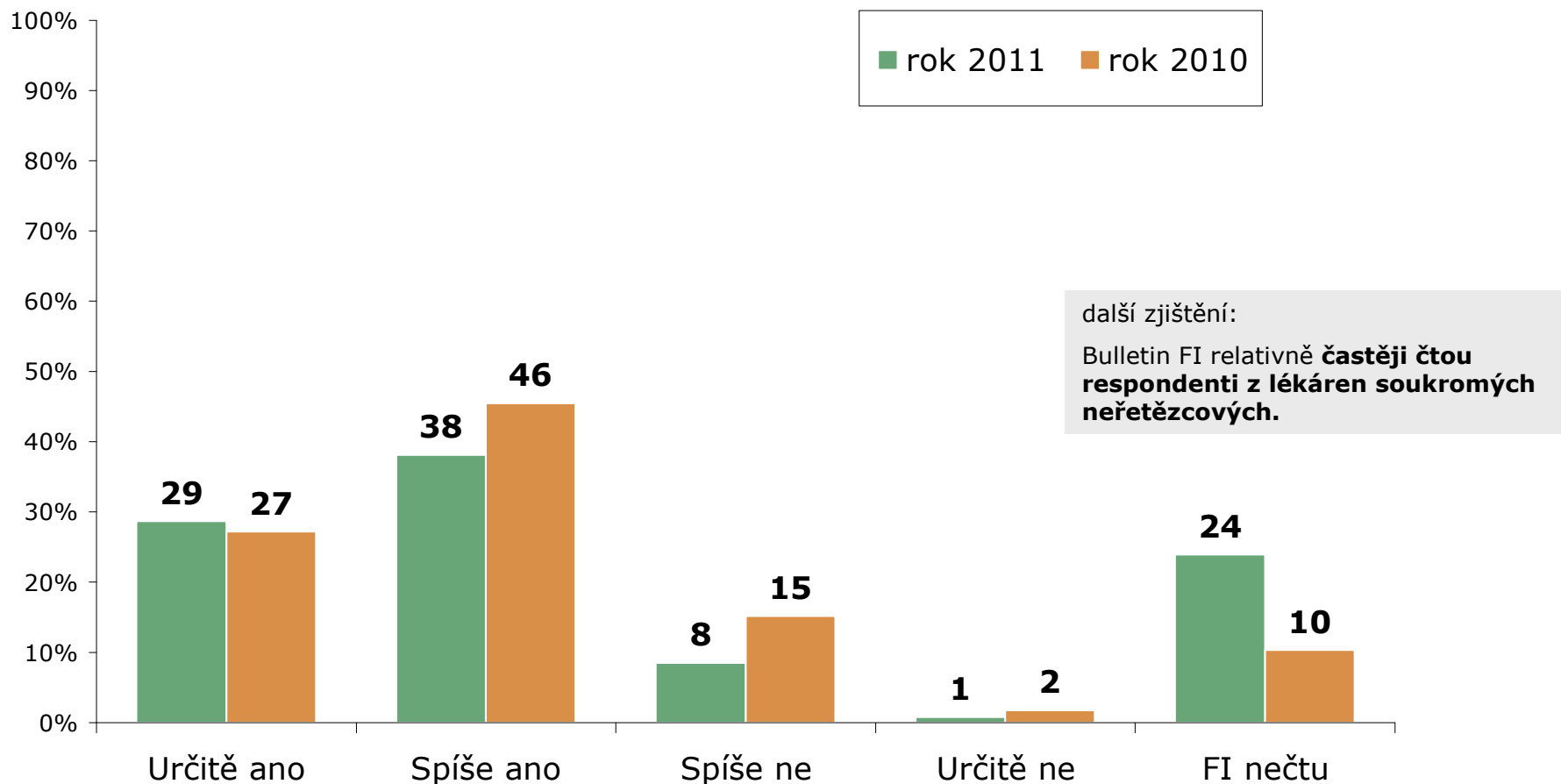
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Otázky lékové politiky - lékárníci, únor-březen 2011

Lékový bulletin FI je v praxi užíván 2/3 lékárníků (mírný pokles)

Považujete lékový bulletin Farmakoterapeutické informace, vydávaný SÚKL, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027 (r. 2011), n=1004 (r. 2010)

POZNÁMKA: Otázka Q7

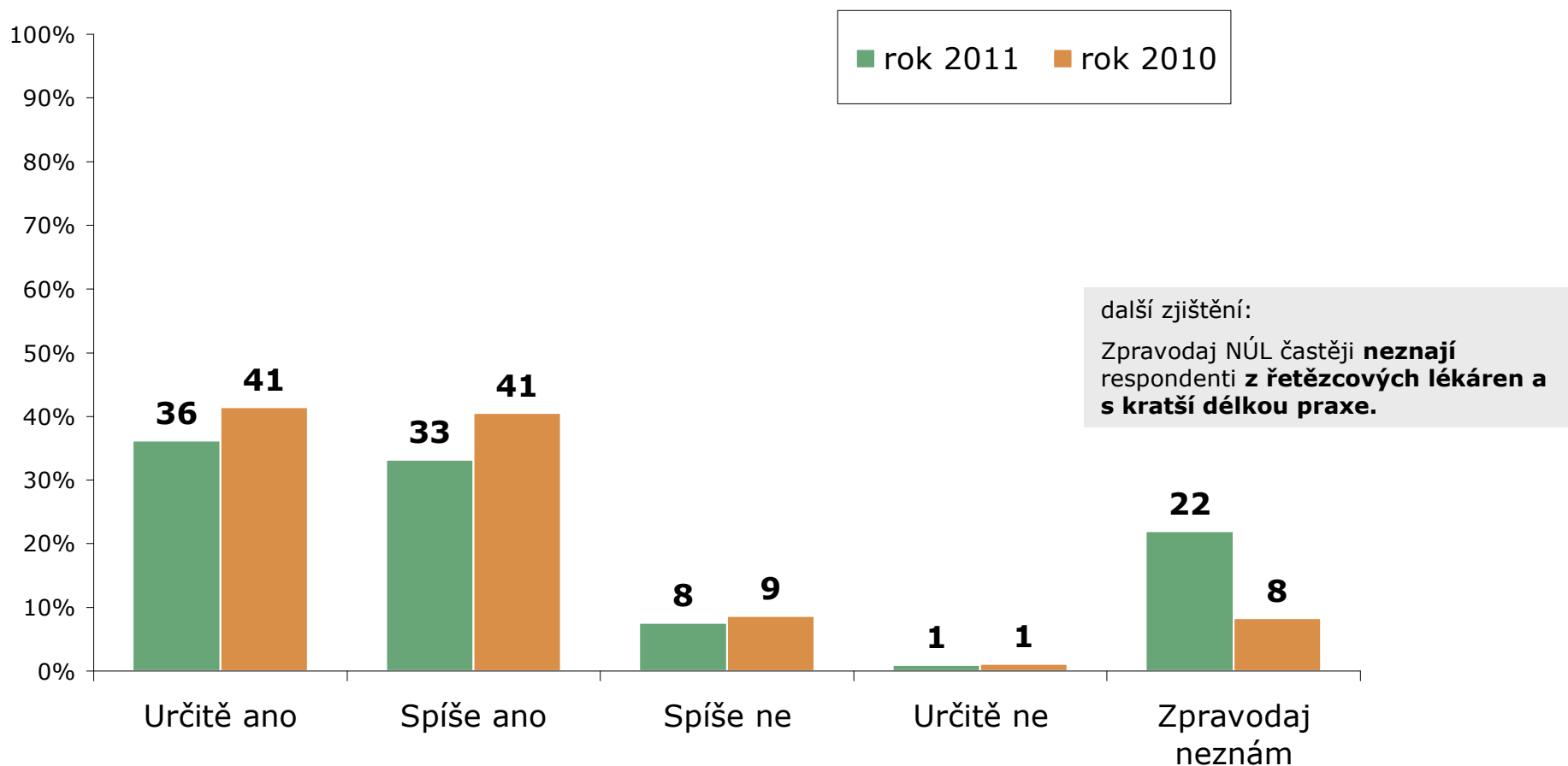
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Otázky lékové politiky - lékárníci, únor-březen 2011

Zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv je v praxi užíván u cca 2/3 lékárníků (nárůst neznalosti u řetězcových lékáren)

Považujete informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv vydávaný rovněž SÚKL, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027 (r. 2011), n=1004 (r. 2010)

POZNÁMKA: Otázka Q8

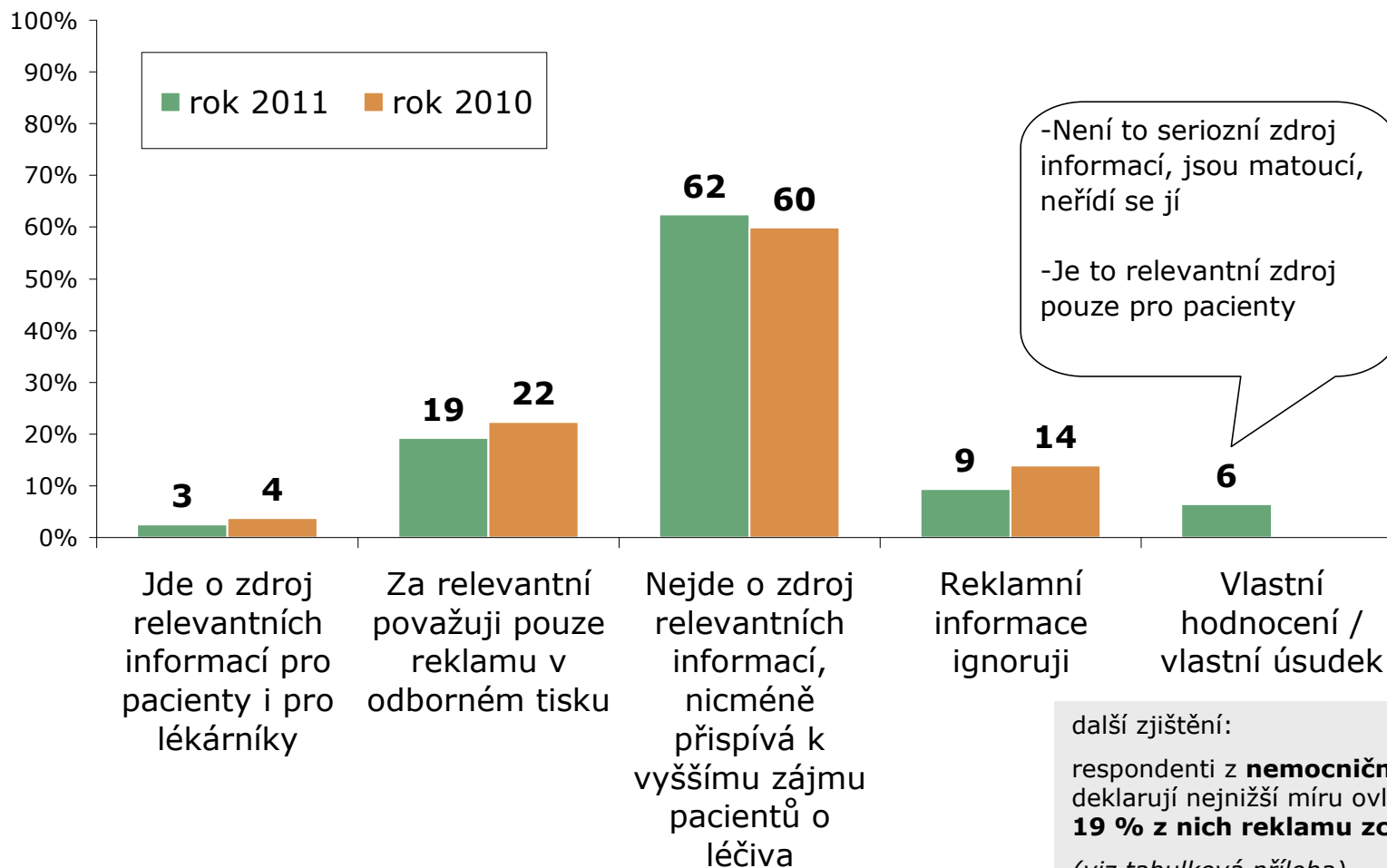
ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Otázky lékové politiky - lékárníci, únor-březen 2011

Reklama není relevantním zdrojem informací pro lékárníky, avšak posiluje zájem pacientů o léky (62 %). Pětina dotázaných ji považuje za relevantní pouze v odborném tisku.

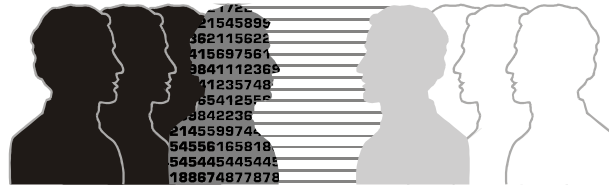
Jak validním zdrojem informací je pro Vás reklama?

ZÁKLAD: Všichni respondenti, n=1027 (r. 2011), n=1004 (r. 2010)

POZNÁMKA: Otázka Q9

ZDROJ: STEM/MARK, SÚKL - Otázky lékové politiky - lékárníci, únor-březen 2011

PŘÍLOHA: DOTAZNÍK

Dotazník

C2236-Otázky lékové politiky SÚKL

Dotazník pro lékárníky

Dobrý den, jmenuji se _____ a volám jménem výzkumné agentury STEM/MARK. V současné době realizujeme výzkumný projekt týkající se postojů lékárníků k některým otázkám farmakoterapie a lékové politiky. Projektu se účastní 1 000 lékárníků z celé České republiky a jeho hlavním cílem je poskytnout lékárníkům v této oblasti kvalitnější informační servis. Jde o stručný telefonický rozhovor netrávající déle než 10 minut.

S1. Byl/a byste ochoten/a se tohoto projektu formou stručného rozhovoru rovněž zúčastnit?

- 1 ano
- 2 ne => požádejte o rozhovor jiného kolegu, kolegyni s VŠ vzděláním.

POZNÁMKA: snažte se, aby jste v každé lékárně našli vhodného respondenta, aby pracovišť, která odmítnou spolupráci, bylo co nejméně. Při odloženém hovoru zaznamenejte příjmení lékárníka, který Vám byl doporučen, aby další operátor mohl na Váš rozhovor navázat.

S2. Projekt je určen jen pro absolventy vysoké školy. Mohla bych si proto ověřit Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Pokyn: pouze 1 možnost odpovědi.

VŠ (titul PhamDr., Mgr., RNDr., PhMr.)	1
SŠ (farmaceutický asistent/ka/laborant)	2 => požádejte o rozhovor s kolegou s VŠ vzděláním a zopakujte úvod; jinak ukončete

Hlavní dotazník

Na úvod bych Vám položil/a otázku:

1. Který zdroj nebo zdroje informací o léčivých přípravcích nejčastěji využíváte?
Můžete uvést až tři informační zdroje, které preferujete.

Otevřená otázka, nenabízet!

1. zdroj:
2. zdroj:
3. zdroj:

2a. Setkal/a jste se někdy s podezřením na nežádoucí účinek léčiva?

Jedna možnost odpovědi.

1 Ano	Jděte na ot. 2b.
2 Ne	Jděte na ot. 3

2b. Jakým způsobem jste s touto informací/těmito informacemi naložil/a?

Zvolte jednu z odpovědí, předčítejte.

- a. Zaslal/a jsem hlášení Státnímu ústavu pro kontrolu léčiv
- b. Předal jsem informaci obchodnímu zástupci // reprezentantovi firmy, která je držitelem rozhodnutí o registraci tohoto léčiva
- c. Informaci dále nepředávám, řeším vše jen s pacientem (např. doporučím pacientovi návštěvu lékaře)

3. Informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady jakosti nejčastěji získáváte prostřednictvím:

Možnost více odpovědí, předčítejte.

- 1 Zdravotního rady
- 2 Státního ústavu pro kontrolu léčiv
- 3 Distributora
- 4 Držitele rozhodnutí o registraci – obvykle výrobce
- 4 Z jiných zdrojů – uveďte:

4. Využíváte nový systém SÚKL upozorňující na závady a nežádoucí účinky léčiv, který se zobrazuje přímo ve Vašem lékárenském systému?

Jedna možnost odpovědi.

- 1 ano
- 2 ne, uveďte prosím důvod proč:
- 3 vůbec o něm nevím

5. Je pro Vás internetová stránka SÚKL (www.sukl.cz) přehledná a zde zveřejněné informace srozumitelné?

Jedna možnost odpovědi.

- 1 Určitě ano → ot. 6
- 2 Spíše ano → ot. 6
- 3 Spíše ne → ot. 6
- 4 Určitě ne → ot. 6
- 5 tuto stránku neznám → ot. 7

6. Jaké informace na webové stránce SÚKL nejčastěji využíváte/ vyhledáváte? Řekněte mi prosím tři hlavní typy informací které tady hledáte.

Otevřená otázka, nenabízet!

1. typ informací:
2. typ informací:
3. typ informací:

7. Považujete lékový bulletin (čti: „bilten“) Farmakoterapeutické informace (FI), vydávaný Státním ústavem pro kontrolu léčiv, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

Jedna možnost odpovědi.

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Určitě ne
- e) Bulletin FI nečtu

8. Považujete informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv (NÚL) vydávaný rovněž Státním ústavem pro kontrolu léčiv, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

Jedna možnost odpovědi.

- f) Určitě ano
- g) Spíše ano
- h) Spíše ne
- i) Určitě ne
- j) Zpravodaj NÚL neznám

9. Jak validním zdrojem informací je pro Vás reklama?

Jedna možná odpověď, předčítejte.

- a. Jde o zdroj relevantních informací pro pacienty i pro lékárníky
- b. Za relevantní považuji pouze reklamu v odborném tisku
- c. Nejde o zdroj relevantních informací, ni méně přispívá k vyššímu zájmu pacientů o léčiva
- d. Reklamní informace ignoruji
- e. Vlastní hodnocení / vlastní úsudek - uveďte:

Dotazník

Na závěr ještě několik doplňujících sociodemografických údajů.

S1 V jakém typu lékárny pracujete?

1 možná odpověď.

Řetězová lékárna (tzn. vlastník provozuje více lékáren)	1
Soukromá neřetězová lékárna	2
Nemocniční/ústavní lékárna	3
Lékárna v nákupním centru	4

S2 Kolik zaměstnanců má Vaše lékárna? Uveďte prosím celkový počet (tj. dohromady všichni magistři, farmaceutičtí asistenti a sanitáři). Vypište.

.....

S3 Jaká je délka Vaší praxe v letech? Vypište:

S4 Zaznamenejte pohlaví respondenta:

Muž	1
Žena	2

S5 V jakém regionu pracujete?

Praha	1
Středočeský	2
Jihočeský	3
Plzeňský	4
Karlovarský	5
Ústecký	6
Liberecký	7
Královéhradecký	8
Pardubický	9
Vysočina	10
Jihomoravský	11
Olomoucký	12
Zlínský	13
Moravskoslezský	14

S6 Jaká je velikost města, kde pracujete?

Obec do 999 obyvatel	1
Obec s 1 000 – 1 999 obyvateli	2
Obec s 2 000 – 4 999 obyvateli	3
Město s 5 000 – 19 999 obyvateli	4
Město s 20 000 – 99 999 obyvateli	5
Velkoměsto nad 100 000 obyvatel	6

S7 Kolik je Vám prosím let?

.....

Děkuji za Vaše odpovědi a za Váš čas věnovaný tomuto výzkumu.